

ОСОБЛИВОСТІ ПДВ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ЗБЛИЖЕННЯ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ

© 2016 РЕКОВА Н. Ю., МЕЛЬНИК С. В.

УДК 336.226.3:336.227.8

Рекова Н. Ю., Мельник С. В. Особливості ПДВ в Україні в контексті зближення з європейським законодавством

Метою статті є виявлення особливостей ПДВ та обґрунтування його ставки в Україні з позицій зближення вітчизняного законодавства з податковим законодавством ЄС. Проведено аналіз ПДВ як основного непрямого бюджетоутворюючого податку в державах – членах ЄС та Україні. Встановлено, що найбільш поширена в ЄС загальна ставка ПДВ дорівнює 20% і 21%. Крім загальної ставки ПДВ, у країнах – членах ЄС використовуються знижені, суперзнижені та нульові ставки. Визначено, що в ЄС зниження загальної ставки ПДВ є недоцільним, тому що може призвести до втрат бюджету і зайвим адміністративним витратам. Обґрунтовано, що в умовах соціально-економічної нестабільності використання законодавчо встановленої в Україні загальної і зниженої ставки ПДВ сприяє зниженню ризику недостачі бюджетних доходів і не суперечить процесу поступового зближення вітчизняного законодавства з вимогами ЄС. Збільшення податкових надходжень сприяє підвищенню імпліцитної ставки ПДВ за рахунок змін у сфері податкового адміністрування в контексті імплементації директив ЄС. Перспективою подальших наукових досліджень у даному напрямку є обґрунтування шляхів вдосконалення податкового адміністрування ПДВ.

Ключові слова: непряме оподаткування, ПДВ, ставка податку, директиви ЄС, імплементація.

Рис.: 2. **Табл.:** 1. **Формул:** 3. **Бібл.:** 22.

Рекова Наталія Юріївна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки підприємства, Донбаська державна машинобудівна академія (вул. Шкадінова, 72, Донецька обл., м. Краматорськ, 84313, Україна)

E-mail: nata-rekova@yandex.ru

Мельник Сергій Вячеславович – аспірант, кафедра обліку і аудиту, Донбаська державна машинобудівна академія (вул. Шкадінова, 72, Донецька обл., м. Краматорськ, 84313, Україна)

E-mail: snezhana_pipko@mail.ru

УДК 336.226.3:336.227.8

Рекова Н. Ю., Мельник С. В. Особенности НДС в Украине в контексте сближения с европейским законодательством

Целью статьи является выявление особенностей НДС и обоснование его ставки в Украине с позиций сближения отечественного законодательства с налоговым законодательством ЕС. Проведен анализ НДС как основного косвенного бюджетообразующего налога в государствах – членах ЕС и Украине. Установлено, что в ЕС наиболее распространена ставка НДС, равная 20% и 21%. Кроме общей ставки НДС, в государствах – членах ЕС используются пониженные, суперпониженные и нулевые ставки. Определено, что в ЕС снижение общей ставки НДС является нецелесообразным, так как может привести к потерям бюджета и излишним административным расходам. Обосновано, что в условиях социально-экономической нестабильности использование законодательно установленной в Украине общей и пониженной ставки НДС способствует снижению риска недополучения бюджетных доходов и не противоречит процессу постепенного сближения отечественного законодательства с требованиями ЕС. Увеличению налоговых поступлений способствует повышение импліцитной ставки НДС, чему способствуют изменения в сфере налогового администрирования в контексте имплементации директив ЕС. Перспективой дальнейших научных исследований в данном направлении является обоснование путей совершенствования налогового администрирования НДС.

Ключевые слова: косвенное налогообложение, НДС, ставка налога, директивы ЕС, имплементация.

Рис.: 2. **Табл.:** 1. **Формул:** 3. **Библ.:** 22.

Рекова Наталья Юрьевна – доктор экономических наук, профессор, профессор кафедры экономики предприятия, Донбасская государственная машиностроительная академия (ул. Шкадінова, 72, Донецькая обл., г. Краматорськ, 84313, Украина)

E-mail: nata-rekova@yandex.ru

Мельник Сергей Вячеславович – аспирант, кафедра учета и аудита, Донбасская государственная машиностроительная академия (ул. Шкадінова, 72, Донецькая обл., г. Краматорськ, 84313, Украина)

E-mail: snezhana_pipko@mail.ru

UDC 336.226.3:336.227.8

Rekova N. Yu., Melnyk S. V. Features of VAT in Ukraine in the Context of Convergence with the European Legislation

The article is aimed to identify the characteristics of VAT and substantiate its rate in Ukraine from the positions of convergence of national legislation with the EU tax legislation. An analysis of VAT as the main indirect budgetary revenue generating tax in both the EU Member States and Ukraine has been carried out. It has been found that the VAT rate, equal to 20% and 21%, is the most prevalent in the EU. In addition to the general VAT rate, in the EU Member States are also used reduced, super-reduced and zero rates. It has been determined that reducing the overall VAT rates in the EU is inappropriate, because this can lead to budgetary losses and administrative costs overspending. It has been substantiated that in the conditions of social-economic instability using the legally established in Ukraine overall and reduced VAT rate contributes to decreasing the risk of a shortfall in budgetary revenues and does not contradict the process of gradual convergence of the national legislation with the EU requirements. Increased implicit VAT rate contributes to rising tax revenues, aided by changes in tax administration in the context of implementation of the EU directives. Prospect of further research in this direction is substantiation of the ways to improve the tax administration of VAT tax.

Keywords: indirect taxation, VAT, tax rate, EU directives, implementation.

Fig.: 2. **Tabl.:** 1. **Formulae:** 3. **Bibl.:** 22.

Rekova Natalia Yu. – D. Sc. (Economics), Professor, Professor of the Department of Business Economy, Donbass State Academy of Machine Building (72 Shkadina Str., Donetskaya obl., Kramatorsk, 84313, Ukraine)

E-mail: nata-rekova@yandex.ru

Melnyk Sergiy V. – Postgraduate Student, Department of Accounting and Auditing, Donbass State Academy of Machine Building (72 Shkadina Str., Donetskaya obl., Kramatorsk, 84313, Ukraine)

E-mail: snezhana_pipko@mail.ru

Об'єктивна необхідність зближення вітчизняного податкового законодавства з нормативно-правовою базою Європейського Союзу (ЄС) знаходить вираз у реструктуризації податкової системи України. Відомо, що податкова політика ЄС спрямована на регулювання суспільних відносин шляхом зближення та гармонізації національних правових і політичних інтересів держав – членів ЄС у сфері оподаткування. Тому в умовах інтеграції України в ЄС одним з основних напрямків реструктуризації податкової системи стала адаптація законодавства про податок на додану вартість (ПДВ) до європейських вимог.

ПДВ займає одне з ключових місць у зближенні та гармонізації непрямого оподаткування в державах – членах ЄС. Значний внесок в обґрунтування принципів адміністрування ПДВ внесли такі зарубіжні вчені, як В. Гіллерштейн і Т. Х. Гіллс [1], Р. Х. Гордон [2], М. Кін [3; 4], К. Джеймс [5] і багато інших. Науковий доробок цих учених полягає в розкритті особливостей ПДВ у країнах з розвинутою економікою та економікою, що розвивається. Серед сучасних вітчизняних досліджень, які спрямовані на обґрунтування ефективності напрямків податкової політики України у сфері ПДВ, особливе значення мають роботи З. С. Варналія [6], В. П. Вишневського [7], Ю. Б. Іванова [8], А. І. Крісоватого [9; 10], А. М. Соколовської [11] та інших вчених. Вони присвячені аналізу особливостей механізму оподаткування доданої вартості у вітчизняній практиці і відображають науково обґрунтовані рекомендації щодо вдосконалення податкової політики України з урахуванням досвіду розвинутих країн світу.

З огляду на цінність отриманих наукових результатів необхідно відзначити, що в сучасних умовах податкових трансформацій зміни в Податковому кодексі України

у сфері ПДВ по-новому впливають на економіку держави. З позицій зближення податкової політики України із законодавством ЄС аналіз особливостей такого впливу є актуальним і потребує подальшого дослідження.

Метою статті є виявлення особливостей ПДВ та обґрунтування розміру ставки ПДВ в Україні з позицій зближення вітчизняного законодавства з податковим законодавством ЄС.

За даними аналітичної доповіді до щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє і зовнішнє становище України у 2015 році» вітчизняна система оподаткування розвивається в європейському тренді [12, с. 257]. Це обґрунтовується тим, що, по-перше, у структурі податкових надходжень Зведеного бюджету України переважають непрямі податки: так, не враховуючи динаміку їх зниження в певні періоди часу, протягом 2008–2015 рр. питома вага ПДВ, як одного з основних непрямих податків, становила понад 50,0% сукупних податкових надходжень (рис. 1).

По-друге, податкове навантаження в Україні поступово переноситься з мобільних факторів виробництва (праці й капіталу) на споживання, у тому числі за рахунок ПДВ. Такі зміни знаходять вираз у значній частці ПДВ у ВВП у порівнянні з податком на прибуток підприємств, частка у ВВП якого знизилася з 4,63% у 2011 р. до 2,18% у 2015 р., і з податком на доходи фізичних осіб, частка у ВВП якого збільшилася з 4,23% у 2011 р. до 4,87% у 2015 р. (рис. 2). Виявлені тенденції характеризують ПДВ як основний непрямий бюджетоутворюючий податок у податкових системах країн – членів ЄС та України.

Міжнародна практика оподаткування підтверджує значущість ПДВ для будь-якої держави. Так, згідно з даними Європейського комітету статистики, у 2012 р. податкові надходження від ПДВ у країнах ЄС склали

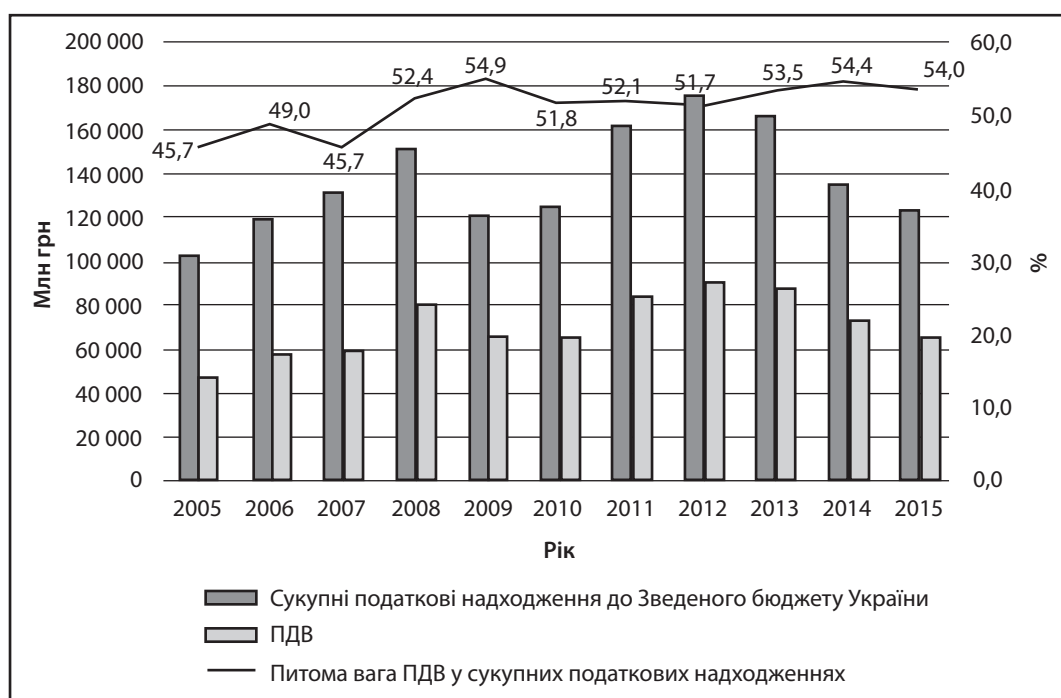

Рис. 1. Динаміка ПДВ в Україні у 2005–2015 рр. у порівнянних цінах 2005 р.

Джерело: розрахунки автора з використанням даних [13; 14].

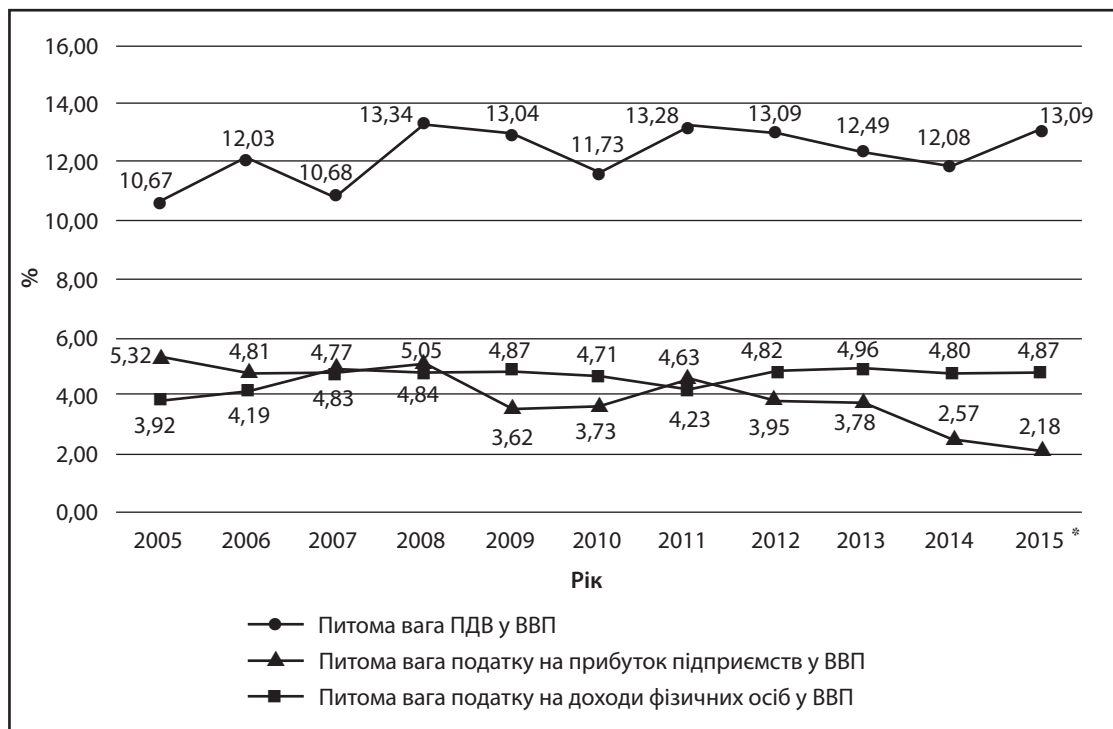

Рис. 2. Питома вага податків у ВВП України у 2005–2015 рр.

Умовні позначення: * – попередні дані.

Джерело: авторські розрахунки з використанням даних [14; 15].

926 909 млн євро, а їх питома вага в загальному обсязі ВВП склала 7,1% у середньому за країнами ЄС [16, с. 179]. Найбільшою вона була у Хорватії (12,3%), а найменшою – в Іспанії (5,5%). Багатьма державами в ЄС стягування ПДВ здійснюється в умовах прийняття комплексу заходів, спрямованих на мінімізацію його негативного впливу на господарську діяльність і рівень добробуту населення. Узгодженню інтересів європейських держав у сфері створення та функціонування їх внутрішніх ринків, а також запобіганню недобросовісній конкуренції сприяє імплементація директив у сфері оподаткування.

Одним з основних законодавчих інструментів у сфері ПДВ є Директива Ради ЄС від 28.11.2006 р. 2006/112/ЄС «Про спільну систему податку на додану вартість». У ній закріплено загальні положення про систему ПДВ, визначено платників податку, оподатковувані операції, база та ставки оподаткування. У цілому передбачається застосування до товарів і послуг податку, точно пропорційного їх вартості, незалежно від кількості операцій з виробництва та збуту до моменту нарахування податку.

Загальна ставка ПДВ у державах – членах ЄС для товарів широкого споживання не повинна бути меншою 15%. За даними Європейського комітету статистики, у країнах – членах ЄС найбільша загальна ставка ПДВ становить 27% в Угорщині, а найменша – 17% – у Люксембурзі [17, с. 3]. Найбільш поширена в ЄС ставка ПДВ, що дорівнює 20% (Австрія, Болгарія, Великобританія, Словаччина, Франція та Естонія) та 21% (Бельгія, Іспанія, Латвія, Литва і Нідерланди, Чехія). Для товарів і послуг, що належать до категорії товарів першої необхідності

(наприклад, фармацевтичні товари, медичне обладнання, продукти харчування, соціальне житло та інше) і послуг соціального значення, у країнах – членах ЄС (за винятком Данії) застосовується знижена ставка ПДВ. Деякі країни ЄС (Іспанія, Ірландія, Італія, Люксембург і Франція) додатково до зниженої ставки використовують суперзнижену (менше 5%) податкову ставку. Зазвичай така ставка застосовується до категорії соціального житла.

Застосування нульової ставки ПДВ передбачено в розділі VIII, глави 4 Директиви 2006/112/ЄС «Про спільну систему податку на додану вартість». Випадки її використання різняться за країнами: найбільш розширений їх перелік передбачено у Великобританії та Ірландії, а найменш – у Данії (реалізація друкованої продукції, періодичність видання якої становить більше одного випуску в місяць), Італії (продаж землі, яка не може бути використана як земля під забудову) і Фінляндії (поліграфічні послуги для публікацій некомерційних організацій).

Протягом різного періоду часу в Австрії, Бельгії, Великобританії, Греції, Ірландії, Іспанії, Італії, Португалії, Франції застосовувалося підвищення ставок ПДВ, але в сучасних умовах воно не практикується.

Оцінюючи динаміку зміни ставок ПДВ у державах – членах ЄС, необхідно відзначити незначне, але постійне збільшення загальної податкової ставки протягом останніх 20 років. Виняток становлять такі держави, як Великобританія, Угорщина, Ірландія, Румунія, Словаччина, Франція і Чехія. У них мало місце короткочасне зниження ставки в різні періоди часу. Одночасно спостерігається тенденція збільшення зниженої ставки ПДВ у багатьох державах – членах ЄС.

На думку вітчизняних фахівців, використання диференційованих ставок ПДВ виступає соціально справедливим напрямком реструктуризації податкової політики і може бути досить ефективним в Україні. Даний підхід обумовлює збільшення сукупного попиту на товари і послуги та зниження соціальної напруженості, оскільки передбачає, що більше будуть платити ті, хто здатний споживати дорожчу за вартістю продукцію або продукцію, небезпечну для здоров'я [18, с. 189]. Водночас ефективне використання диференційованих ставок ПДВ може сприяти зниженню податкового тиску на громадян з низьким рівнем доходів, тому що питома вага витрат на споживання в загальній сумі витрат у них найбільша.

Як основу для визначення ставок ПДВ доцільно використовувати підхід Аткінсона – Стігліца, який дозволяє обґрунтувати еквівалентність податків на споживання і працю за формулою вигляду:

$$(1-t) = \frac{1}{1+t^c}, \quad (1)$$

де t – ставка податку на доходи фізичних осіб (ПДФО); t^c – ставка ПДВ.

Вітчизняними вченими даний підхід був апробований для визначення ставки ПДВ при оподаткуванні доходів фізичних осіб податком за законодавчо встановленою ставкою 15% і отримана ставка ПДВ, яка на законодавчому рівні повинна становити 17,6%. [19; 20, с. 252]. У зв'язку зі змінами податкового законодавства України, що відбулися в процесі його реформування, отримані висновки є недостатньо коректними, вимагають уточнення і розвитку в контексті зближення з європейським законодавством, а саме – імплементації положень Директиви Ради ЄС від 28.11.2006 р. 2006/112/ЄС «Про спільну систему податку на додану вартість».

При перетворенні формули (1) значення ставки ПДВ розраховується таким чином:

$$t^c = \frac{1}{1-t} - 1. \quad (2)$$

Згідно з податковим законодавством в Україні загальна ставка ПДВ становить 20% та знижені – 0% на експорт і 7% на фармацевтичну продукцію [21, ст. 193]. Відповідно до ст. 167 Податкового кодексу України ставка ПДФО становить 18%. Вона застосовується до заробітної плати, заохочувальних і компенсаційних виплат і винагород, які надаються у зв'язку з трудовими відносинами та за цивільно-правовими договорами.

Однак розміри законодавчо встановлених ставок не дозволяють оцінити вплив податків на стан економіки. Для цього використовуються імпліцитні ставки податків, у величині яких ураховуються офіційні доходи та доходи від тіньової економіки в державі. У 2014 р. імпліцитні ставки ПДВ і ПДФО, розраховані як відношення реальних податкових надходжень до Зведеного бюджету України до відповідної бази оподаткування, склали 17,1% і 12,2% відповідно. Збільшенню імпліцитних податкових ставок сприяє зниження адміністративних витрат на оподаткування податком, а також збільшення ефективності його адміністрування.

Виконання умови про еквівалентність податків вимагає для імпліцитної ставки ПДФО зниження значення ставки ПДВ до 13,9% замість 17,1%. Це передбачає використання знижених ставок ПДВ до певних категорій товарів і послуг. Водночас за даною умовою при оподаткуванні заробітної плати податком за ставкою 18%, яка законодавчо закріплена у 2016 р. податковим законодавством України, ставка ПДВ повинна бути збільшена з 20% до 22%. Однак в умовах соціально-економічної нестабільності зростання податкового навантаження на доходи населення України зумовить зниження суспільного добробуту і, як наслідок, споживання, що, своєю чергою, негативно вплине на сукупні податкові доходи держави. При діючій ставці ПДВ у 20% ставка ПДФО повинна складати не більше 17% до розміру заробітної плати найманих працівників.

Зміна податкових надходжень при зменшенні або збільшенні ставок ПДВ залежить від коефіцієнта цінової еластичності попиту на відповідні товари або послуги. Його значення для товарів (послуг) першої необхідності прямує до 0. Це пов'язано з тим, що при зміні ціни кількість товарів або послуг, що споживається, практично не змінюється. Тоді модель прогнозування надходжень ПДВ (X) в умовах податкового реформування має такий вигляд [22, с. 10]:

$$X = \frac{T_2}{T_1} = \frac{\left[\left(\frac{\rho(1+\varepsilon)}{\varepsilon(1+\tau_2)} - 1 \right) \cdot \{l + (1+\tau_1)\}^{-1} \right]^2 \cdot \tau_2}{\left[\left(\frac{\rho(1+\varepsilon)}{\varepsilon(1+\tau_1)} - 1 \right) \cdot \{l + (1+\tau_2)\}^{-1} \right]^2 \cdot \tau_1}, \quad (3)$$

де τ_1 – початкова ставка ПДВ; τ_2 – знижена ставка ПДВ; ρ – рентабельність виробництва; l – співвідношення граничного попиту до пропозиції; ε – коефіцієнт цінової еластичності попиту; T_1 – величина надходжень ПДВ за початковою ставкою; T_2 – величина надходжень ПДВ за зниженою ставкою.

Оцінка зміни рівня податкових надходжень від ПДВ у результаті реформування загальної податкової ставки проведена для декількох випадків:

- 1) коли обкладаються товари та послуги, попит на які є нееластичним ($\varepsilon \rightarrow 0$);
- 2) коли обкладаються товари та послуги, попит на які є еластичним ($\varepsilon = 1$);
- 3) коли обкладаються товари та послуги, попит на які є відносно еластичним ($1 < \varepsilon < \infty$).

Отримані розрахунки представлені в *табл. 1*. Результати показують, що незначна зміна ставки ПДВ, не впливаючи на зниження вартості товарів і послуг, а, отже, не приводячи до зміни купівельної спроможності населення, значно відбивається на величині податкових надходжень до бюджету. Так, наприклад, при заданих базових умовах 2015 р. зниження ставки ПДВ до 18% скорочує такі надходження на 7%, при зниженні до 15% – на 18,6% для товарів і послуг з нееластичним попитом, до яких належать товари та послуги першої необхідності. Аналогічне зниження ставки ПДВ для товарів і послуг з одиничною еластичністю попиту

Зміна податкових доходів при різних ставках ПДВ, %

Показники	Ставки, %									
	15	16	17	18	19	21	22	23	24	25
Випадок 1	81,4	85,4	89,3	93,0	96,6	103,3	106,5	109,6	112,6	117,1
Випадок 2	91,3	93,4	95,7	97,4	98,8	100,9	101,6	102,0	102,3	103,7
Випадок 3	98,3	99,4	100,1	100,5	100,4	99,3	98,3	97,0	95,5	95,1

Джерело: розрахунки автора.

(наприклад, транспортні послуги) призводить до скорочення надходжень до бюджету на 2,6% і 8,7% відповідно. Податкові надходження збільшуються при зниженні ставки ПДВ у разі товарів і послуг з відносною еластичністю попиту (наприклад, товарів розкоші): при $\tau_2 = 19\%$ податкові доходи бюджету від ПДВ збільшуються на 0,4%; при $\tau_2 = 18\%$ і 17% – на 0,5% і 0,1% відповідно.

З цього випливає, що зниження загальної ставки ПДВ є недоцільним, тому що може призвести до втрат бюджету і зайвим адміністративним витратам. Тому в умовах соціально-економічної нестабільності використання законодавчо встановленої в Україні загальної та зниженої ставки ПДВ сприяє зниженню ризику недоотримання бюджетних доходів і не суперечить процесу поступового наближення вітчизняного законодавства до вимог ЄС. Збільшення податкових надходжень сприяє підвищенню імпліцитної ставки ПДВ шляхом вдосконалення податкового адміністрування в контексті імплементації директив ЄС.

ВИСНОВКИ

Проведений аналіз особливостей ПДВ показав, що в Україні його фіскальна ефективність є досить високою в порівнянні з ефективністю інших податків. Це пов'язано з тим, що даним податком обкладається споживання, яке фінансується не тільки за рахунок грошових коштів, отриманих з офіційних джерел доходу, але й з тіньового сектора економіки. Тому ПДВ має досить високий податковий потенціал у порівнянні з іншими податками, що підтверджується досвідом країн з розвинутою економікою.

У контексті зближення з європейським законодавством шляхом імплементації відповідних директив ЄС напрямами реформування податкової політики в Україні у сфері ПДВ повинні стати такі. При умові незниження загальної ставки ПДВ повинні бути розроблені заходи, спрямовані на наближення величини імпліцитної ставки ПДВ до законодавчо встановленої ставки податку. Цього можна досягти завдяки вдосконаленню податкового адміністрування ПДВ за допомогою ліквідації схем його незаконного відшкодування з бюджету, скорочення пільг, а також посилення контролю за сплатою податку до бюджету відповідними контролюючими органами. Тому напрямом подальших наукових досліджень є обґрунтування шляхів вдосконалення податкового адміністрування ПДВ. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Hellerstein, W. The VAT in the European Union / W. Hellerstein, T. H. Gillis // Tax Analysts. – 2010. – April, 26. – P. 461–471.

2. Taxation in developing countries: six case studies and policy implications / Edited by R. H. Gordon. – NY.: Columbia University Press, 2010. – 305 p.

3. Keen, M. Taxation and development – again / M. Keen // IMF. Fiscal Affairs Department. – 2012. – September. – WP/12/220. – 30 p.

4. Keen, M. The value-added tax: its causes and consequences / M. Keen, B. Lockwood // Journal of Development Economics. – 2010. – Vol. 92. – P. 138–151.

5. James, K. The rise of the value-added tax / K. James. – NY.: Cambridge University Press, 2015. – 475 p.

6. Податкова політика України: стан, проблеми та перспективи: монографія / П. В. Мельник, Л. Л. Тарангул, З. С. Варналія та ін.; за ред. З. С. Варналія. – К.: Знання України, 2008. – 675 с.

7. Налоговая политика: методология, теория и практика: монографія / В. П. Вишневикий, О. В. Виецькая, О. Н. Гаркушенко и др.; под общ. ред. В. П. Вишневикого / НАН Украины, Ин-т экономики пром-сти. – Донецк, 2011. – 528 с.

8. Регулятивний потенціал податкової системи України: монографія / Ю. Б. Іванов, О. М. Тищенко, К. В. Давискіба та ін.; за заг. ред. Ю. Б. Іванова. – Х.: Вид-во ХНЕУ, 2009. – 336 с.

9. Крисоватий А. І. Домінанти гармонізації оподаткування: національні та міжнародні вектори: монографія / А. І. Крисоватий, В. А. Валігура. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2010. – 248 с.

10. Крисоватий А. І. Податкові трансформації в ЄС та податкова політика України в контексті євроінтеграції: монографія / А. І. Крисоватий, В. М. Мельник, Т. В. Кошук; за ред. А. І. Крисоватого. – Тернопіль: ТНЕУ, 2014. – 236 с.

11. Соколовська А. М. Податкова політика в Україні у 2009–2010 роках: особливості та уроки на перспективу / А. М. Соколовська // Фінанси України. – 2011. – № 4. – С. 24–37.

12. Аналітична доповідь до Щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2015 році». – К.: НІСД, 2015. – 684 с.

13. Бюджет України 2014: стат. збірник / Міністерство фінансів. – К., 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://195.78.68.18/minfin/file/link/428038/file/Budget%20of%20Ukraine%202014%20\(mfugovua\).pdf](http://195.78.68.18/minfin/file/link/428038/file/Budget%20of%20Ukraine%202014%20(mfugovua).pdf)

14. Ціна держави [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cost.ua/budget/revenue/#1>

15. Валовий внутрішній продукт / Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2003/vvp/vvp_kv/vvp_kv_u/arh_vvp_kv.html

16. Taxations trends in the European Union. Data for the EU Member States and Norway. – Luxembourg: Eurostat, 2014. – 312 p. [Electronic resource]. – Mode of access: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/5786841/KS-DU-14-001-EN.PDF/7bec4a16-f111-4386-a4b4-8f1087be1063?version=1.0>

17. VAT rates applied in the member states of the European Union. – Luxembourg: Eurostat, 2015. – 29 p. [Electronic resource]. – Mode of access: http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/vat/how_vat_works/rates/vat_rates_en.pdf

18. Гармонізація податкового законодавства: українські реалії : монографія / Білецька Г. М., Кармаліта М. В., Куц М. О. та ін. – К. : Алєрта, 2012. – 222 с.

19. Валігура В. А. Вектори підвищення рівня використання та розширення бази оподаткування ПДВ в Україні / В. А. Валігура // Ефективна економіка. – 2013. – № 4 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1950>

20. Садовенко М. М. Аналіз фіскальної ефективності ПДВ в контексті її оптимізації / М. М. Садовенко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2015. – № 11. – С. 250–254.

21. Податковий кодекс України: Верховна Рада України; Кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

22. Паянок Т. М. Ефективність податку на додану вартість та напрями його реформування в Україні : автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08 / Т. М. Паянок; Нац. ун-т ДПС України. – Ірпінь, 2009. – 17 с.

REFERENCES

"Biudzhet Ukrainy 2014" [Budget Ukraine 2014]. [http://195.78.68.18/minfin/file/link/428038/file/Budget%20of%20Ukraine%202014%20\(mfugovua\).pdf](http://195.78.68.18/minfin/file/link/428038/file/Budget%20of%20Ukraine%202014%20(mfugovua).pdf)

Biletska, H. M. et al. *Harmonizatsiia podatkovoho zakonodavstva: ukraïnski realii* [Harmonisation of tax laws: Ukrainian realities]. Kyiv: Alerta, 2012.

Hellerstein, W., and Gillis, T. H. "The VAT in the European Union". *Tax Analysts*, April, 26 (2010): 461-471.

Ivanov, Yu. B. et al. *Rehuliatyvnyi potentsial podatkovoi systemy Ukrainy* [The regulatory potential of Ukraine's tax system]. Kharkiv: Vyd-vo KhNEU, 2009.

James, K. *The rise of the value-added tax*. New York: Cambridge University Press, 2015.

Keen, M., and Lockwood, B. "The value-added tax: its causes and consequences". *Journal of Development Economics*, vol. 92 (2010): 138-151.

Krysovatyi, A. I., and Valihura, V. A. *Dominanty harmonizatsii opodatkovannia: natsionalni ta mizhnarodni vektory* [Dominants harmonization of taxation: national and international vectors]. Ternopil: Pidruchnyky i posibnyky, 2010.

Krysovatyi, A. I., Melnyk, V. M., and Koshchuk, T. V. *Podatkovi transformatsii v YeS ta podatkovya polityka Ukrainy v konteksti ievrointehratsii* [Tax transformation of the EU and Ukraine tax policy in the context of European integration]. Ternopil: TNEU, 2014.

Keen, M. "Taxation and development - again" IMF. Fiscal Affairs Department, WP/12/220 (2012).

[Legal Act of Ukraine] (2010). <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

Melnyk, P. V. et al. *Podatkova polityka Ukrainy: stan, problemy ta perspektyvy* [Tax policy in Ukraine: state, problems and prospects]. Kyiv: Znannia Ukrainy, 2008.

Pro vnutrishnie ta zovnishnie stanovyshche Ukrainy v 2015 rotsi : Analychna dopovid do Shchorichnoho Poslannia Prezydenta Ukrainy do Verkhovnoi Rady Ukrainy [On the internal and external situation of Ukraine in 2015: analytical report to the Annual Message of President of Ukraine to the Verkhovna Rada of Ukraine]. Kyiv: NISD, 2015.

Paianok, T. M. "Efektyvnist podatku na dodanu vartist ta napriamy yoho reformuvannia v Ukraini" [Efficiency of VAT and directions of its reform in Ukraine]. *Avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk*: 08.00.08, 2009.

Sadovenko, M. M. "Analiz fiskalnoi efektyvnosti PDV v konteksti yii optymizatsii" [Analysis of the VAT fiscal efficiency in the context of optimization]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*, no. 11 (2015): 250-254.

Sokolovska, A. M. "Podatkova polityka v Ukraini u 2009-2010 rokakh: osoblyvosti ta uroky na perspektyvu" [Tax policy in Ukraine in 2009-2010: features and lessons for the future]. *Finansy Ukrainy*, no. 4 (2011): 24-37.

"Taxations trends in the European Union. Data for the EU Member States and Norway". <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/5786841/KS-DU-14-001-EN.PDF/7bec4a16-f111-4386-a4b4-8f1087be1063?version=1.0>

Taxation in developing countries: six case studies and policy implications. New York: Columbia University Press, 2010.

"Tsina derzhavy" [Price states]. <http://cost.ua/budget/revenue/#1>

Valihura, V. A. "Vektory pidvyshchennia rivnia vykorystannia ta rozshyrennia bazy opodatkovannia PDV v Ukraini" [Vectors increased use and expansion of the tax base of VAT in Ukraine]. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1950>

"VAT rates applied in the member states of the European Union". http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/vat/how_vat_works/rates/vat_rates_en.pdf

"Valovyi vnutrishnii produkt" [Gross Domestic Product]. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2003/vvp/vvp_kv/vvp_kv_u/arh_vvp_kv.html

Vishnevskiy, V. P. et al. *Nalogovaya polityka: metodologiya, teoriya i praktika* [Tax policy: methodology, theory and practice]. Donetsk, 2011.